

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ : ΡΟΥΛΑ ΜΑΚΡΗ**ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΣΥΝΕΞΕΤΑΣΗΣ ΕΚΘΕΣΗ-ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ : ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ****ΚΕΙΜΕΝΟ 1****ΟΗΕ: «Η πανδημία δεν είναι “λευκή επιταγή” για την καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων»**

Η πανδημία του κορονοϊού δεν πρέπει να αποτελεί «λευκή επιταγή» προκειμένου να καταπατηθούν τα ανθρώπινα δικαιώματα, προειδοποίησε σήμερα η Ύπατη Αρμοστή του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα Μισέλ Μπατσελέτ, επικρίνοντας τις «απεριόριστες εξουσίες» που έχουν υιοθετήσει ορισμένες χώρες.

«Μέτρα έκτακτης ανάγκης μπορεί να είναι απαραίτητα προκειμένου να ανταποκριθούμε σε αυτή την έκτακτη ανάγκη δημόσιας υγείας. Αλλά μια κατάσταση έκτακτης ανάγκης δεν είναι μια λευκή επιταγή ώστε να αγνοήσουμε τις υποχρεώσεις στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων», είπε η Μπατσελέτ με την ευκαιρία μιας διαδικτυακής –της πρώτης στην ιστορία του– συνόδου του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στη Γενεύη.

«Τα μέτρα έκτακτης ανάγκης πρέπει να είναι απαραίτητα και ανάλογα», πρόσθεσε, εκφράζοντας «βαθιά ανησυχία για την υιοθέτηση από ορισμένες χώρες απεριόριστων εξουσιών έκτακτης ανάγκης».

Απέναντι στην πανδημία, που έχει προκαλέσει σχεδόν 100.000 θανάτους σε όλο τον κόσμο μετά την εμφάνισή της τον Δεκέμβριο στην Κίνα, πολλές χώρες έλαβαν έκτακτα μέτρα, όπως στην Ουγγαρία όπου πλήρεις εξουσίες αποδόθηκαν στον πρωθυπουργό Βίκτορ Ορμπάν προκειμένου να νομοθετεί με διατάγματα στο πλαίσιο μιας απροσδιόριστης διάρκειας κατάστασης έκτακτης ανάγκης.

«Σε ορισμένες περιπτώσεις, η επιδημία χρησιμοποιείται προκειμένου να δικαιολογήσει κατασταλτικές αλλαγές της κοινής νομοθεσίας, που θα παραμείνουν σε ισχύ για πολύ μετά το τέλος της έκτακτης ανάγκης», είπε η Μπατσελέτ, χωρίς ωστόσο να κατονομάσει κάποια χώρα.

Εξέφρασε επίσης «ανησυχία» για τα μέτρα που ελήφθησαν σε ορισμένες περιπτώσεις προκειμένου να περιοριστεί η ελευθερία των ΜΜΕ και η ελευθερία της έκφρασης, λέγοντας πως η «υποτιθέμενη μάχη κατά της παραπληροφόρησης» κινδυνεύει να χρησιμοποιηθεί για τη φίμωση της αντίθετης άποψης.

«Σε ορισμένες χώρες, έχουμε ήδη δει αναφορές για δημοσιογράφους που τιμωρήθηκαν επειδή αναφέρθηκαν σε έλλειψη μασκών, για επαγγελματίες υγείας που επιπλήχθηκαν επειδή είπαν ότι δεν διαθέτουν μέσα προστασίας και για απλούς πολίτες που συνελήφθησαν επειδή δημοσιοποίησαν μηνύματα για την πανδημία στους ιστοτόπους κοινωνικής δικτύωσης», είπε, υπενθυμίζοντας πως «η άσκηση κριτικής δεν είναι έγκλημα».

Η πρώην πρόεδρος της Χιλής κάλεσε επίσης όλες τις κυβερνήσεις να «αυξήσουν σημαντικά την πρόσβαση σε ακριβείς πληροφορίες και στατιστικές» για την πανδημία,

υπογραμμίζοντας πως «η διαφάνεια είναι πρωταρχικής σημασίας και μπορεί να σώσει ζωές σε περιπτώσεις υγειονομικής κρίσης».

Τις τελευταίες ημέρες ορισμένες χώρες, οργανώσεις και ηγέτες, ανάμεσα στους οποίους ο Αμερικανός πρόεδρος Ντόναλντ Τραμπ, εξέφρασαν αμφιβολίες για τους κινεζικούς αριθμούς.

Η Μπατσελέτ κάλεσε επίσης τις χώρες να προστατεύσουν τα πιο ευάλωτα στην υγειονομική κρίση τμήματα του πληθυσμού, όπως οι κρατούμενοι, οι φτωχοί, οι γυναίκες και οι μετανάστες. «Αν δεν τεθεί υπό έλεγχο, η πανδημία κινδυνεύει να δημιουργήσει ακόμη μεγαλύτερες ανισότητες», δήλωσε, επαναλαμβάνοντας την έκκλησή της για μια ελάφρυνση των διεθνών κυρώσεων που πλήττουν χώρες όπως το Ιράν.

(*άρθρο από το <https://popaganda.gr>, 21/9/2020*)

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Memento mori¹

με αφορμή την πανδημία

[...]

Ο Σλαβόι Ζίζεκ² εντοπίζει στα μέτρα κοινωνικής αποστασιοποίησης μια μορφή συλλογικής αλληλεγγύης. Θα μπορούσαμε να πάμε ακόμη πιο μακριά: γιατί λαμβάνονται τα μέτρα περιορισμού; Για να μην εξαπλωθεί γρήγορα ο ιός. Πού θα βοηθήσει αυτό; Θα «επιπεδωθεί η επιδημική καμπύλη»³, προκειμένου η εκδήλωση κρίσιμων περιστατικών να μην υπερβεί τις δυνατότητες περίθαλψης του συστήματος υγείας. Άρα, όχι απλώς για να σωθούν ζωές, αλλά και για να μη χρειαστεί να θέσουμε το ερώτημα «τίνος η ζωή έχει μεγαλύτερη αξία;», όπως φαίνεται να συμβαίνει, όταν τα κράτη δεν λαμβάνουν μέτρα εγκαίρως. Ο νέος ή ο μεσόκοπος; Ο πλούσιος ή ο φτωχός; Ο άρρωστος ή ο υγιής; Ακριβώς για να μη χρειαστεί να θεσπίσουμε φονεύσιμες – ή έστω αδιάφορες ζωές [...]. Οι εξαγγελίες Τσιόδρα πως «όλοι είμαστε πολύτιμοι» επιβεβαιώνουν αυτό το σκεπτικό στη στάση των ελληνικών αρχών.

Στρεβλωτική θα ήταν όμως και η κανονικοποίηση της κατάστασης εξαίρεσης, δηλαδή η αντιμετώπιση των απαγορεύσεων που υφιστάμεθα σα να μη συμβαίνει τίποτα. Στον διάλογο που προκάλεσε η δημόσια τοποθέτηση του Αγκάμπεν⁴ (και πολλές άλλες ακόμη) η αντιπαράθεση κινήθηκε γύρω από το ερώτημα, εάν υπάρχει δημοκρατική απάντηση στα βιοπολιτικά ζητήματα που θέτουν η πανδημία του ιού και η διαχείρισή της. Σε ένα κείμενο που διακινήθηκε ευρύτατα, ο Χάραρι⁵ επισημαίνει ότι τα μέτρα είναι ευεργετικά, όταν υπάρχει εμπιστοσύνη τόσο σε αυτούς που τα λαμβάνουν (οι κυβερνήσεις) όσο και σε αυτούς που καλούνται να τα εφαρμόσουν (οι πολίτες). Όμως η επιχειρηματολογία αυτή αποφεύγει να θίξει το ερώτημα: ποιος είναι σε τελική ανάλυση ο σκοπός τους; Αν είναι η αποθέωση της «υγείας», τότε πράγματι βρισκόμαστε ενώπιον μιας «πίστης», ενός σύγχρονου τοτέμ⁶ με επιστημονική επικάλυψη: οι διάφορες μορφές

1. Να θυμάσαι πως είσαι θνητός. Λατινική έκφραση

2. Σλοβένος φιλόσοφος που ασχολείται ιδιαίτερα με ζητήματα πολιτικής, θεωρίας του κινηματογράφου & ψυχανάλυσης

3. ειδικός όρος: η προσπάθεια να επιβραδυνθεί η εξάπλωση του ιού, η οποία θεωρείται ούτως ή άλλως αναπόφευκτη.

4. Σύγχρονος Ιταλός φιλόσοφος. Σχετικά με την πανδημία υποστήριξε – σε γενικές γραμμές- πως αποτελεί σύμπτωμα ενός ευρύτερου πειράματος στο οποίο δοκιμάζεται ένα νέο σύστημα διακυβέρνησης ανθρώπων. Οι απόψεις του προκάλεσαν πληθώρα αντιδράσεων.

5. Ισραηλινός ιστορικός και καθηγητής ιστορίας στο Πανεπιστήμιο της Ιερουσαλήμ.

6. ζώο, πράγμα ή φυσικό φαινόμενο (ή η αναπαράστασή του) που λατρεύεται από μια φυλή ή ομάδα ανθρώπων.

του υπερανθρώπου είναι οι μορφές που θα προσλάβει η εσχατολογία⁷ αυτού του θρησκευτικού συστήματος, κατά το δοκούν της εκάστοτε εξουσίας. [...]

Αποδεχόμαστε συλλογικά την κοινωνική αποστασιοποίηση, όσο αυτή εκδηλώνει, στην πράξη, δηλαδή στο βίωμα του καθενός, την αγάπη για τους συνανθρώπους μας. Αντίθετα, το ίδιο μέτρο κρίνεται καταπιεστικό, όταν παύει να εξυπηρετεί αυτή την πρακτική αλληλεπίδραση. Η στάση μας λοιπόν δεν επικαθορίζεται⁸, εδώ, αποκλειστικά από τον φόβο του θανάτου, καθώς υπεισέρχεται στο ζύγι της απόφασης ο υπερβατικός⁹ παράγοντας της αγάπης.

Η αποστασιοποίηση εν μέσω πανδημίας μπορεί να αποτελεί «αγαπητική αυτοπροσφορά» (Χρ. Γιανναράς), κατάσταση την οποία αναγιγνώσκουμε ιδιαίτερα στα μέτρα προφύλαξης που λαμβάνουν οι νεότεροι, όταν έρχονται σε επαφή με τους γηραιότερους ή τα παιδιά με τους γονείς τους. Ταυτόχρονα η ίδια αυτοπροσφορά μπορεί να κινητοποιήσει τον αιμοδότη που θα προσφέρει το αίμα του σε ανθρώπους που βρίσκονται σε ανάγκη, παρακάμπτοντας την εντολή της κοινωνικής αποστασιοποίησης. Δεν απαιτείται να πιστεύει κανείς στο Χριστό, για να προβεί σε μια πράξη αγάπης, αν και αυτή η έλλειψη πίστης προδίδει συχνά απουσία εμπιστοσύνης σε έναν κόσμο εκτός του εαυτού του.

(Δημήτρης Παπαμιχαήλ, Γεωγράφος, από το περιοδικό «νέος Ερμής ο λόγιος», τ. 20ο, διασκευασμένο κείμενο)

ΚΕΙΜΕΝΟ 3

Ο Μπομπ Ντίλαν (πραγματικό όνομα: Ρόμπερτ Άλλεν Ζίμμερμαν), μουσικός, στιχουργός και ποιητής, γεννήθηκε το 1941 στην Μινεσότα και εξελίχθηκε σε έναν από τους κορυφαίους συνθέτες της ροκ σκηνής. Υπήρξε ο κατ' εξοχήν εκπρόσωπος της αμφισβήτησης και της διαμαρτυρίας που κυριάρχησε στη δεκαετία του 1960. Στις 13 Οκτωβρίου του 2016 η Σουηδική Ακαδημία του απένειμε το βραβείο Νόμπελ Λογοτεχνίας.

Οι καιροί αλλάζουν

Ελάτε άνθρωποι να μαζευτούμε ολόγυρα
ελάτε απ' όπου κι αν είστε
και παραδεχτείτε ότι τα νερά
γύρω σας έχουν φουσκώσει
δεχτείτε πως γρήγορα
θα βραχείτε ως το κόκκαλο
και αν η ζωή σας έχει κάποια αξία
τότε καλά θα κάνετε ν' αρχίσετε να κολυμπάτε
αλλιώς θα βουλιάξετε σαν πέτρες
γιατί οι καιροί αλλάζουν.

Ελάτε συγγραφείς και κριτικοί
που προφητεύετε με την πένα σας
και κρατήστε ορθάνοιχτα τα μάτια
δε θα σας δοθεί η ευκαιρία ξανά
και μη βιαστείτε να μιλήσετε
γιατί η ρόδα ακόμη γυρίζει

7. εσχατολογία: θρησκευτική δοξασία που αναφέρεται στην συντέλεια του κόσμου και τον τελικό σκοπό της δημιουργίας του. Εδώ χρησιμοποιείται με τη σημασία του «τελικού σκοπού».

8. επηρεάζω/καθορίζω κάτι σε σημαντικό βαθμό.

9. ό,τι δεν μπορούμε να αντιληφθούμε με τις αισθήσεις αλλά με τη νόηση ή τη διαίσθηση

και δεν μπορούμε να πούμε
αν αυτός που θα βγει τώρα χαμένος
δε θα κερδίσει αργότερα
γιατί οι καιροί αλλάζουν

Ελάτε βουλευτές και γερουσιαστές
παρακαλώ δώστε σημασία στο κάλεσμα
μη στέκεστε στην πόρτα
μην εμποδίζετε τον κόσμο
γιατί εκείνος που θα πληγωθεί
είναι εκείνος που τώρα διατάζει
έξω μαίνεται η μάχη
σε λίγο θα τραντάξει τα παράθυρά σας
και τους τοίχους σας
γιατί οι καιροί αλλάζουν

Ελάτε manάδες και πατεράδες
όλης της χώρας
και μην κριτικάρετε
ό,τι δεν μπορείτε να καταλάβετε
οι γιοι σας και οι κόρες σας
έχουν ξεφύγει πια από τις προσταγές σας
ο παλιός δρόμος γρήγορα γερνάει
παρακαλώ βγείτε απ' τον καινούργιο
αν δεν μπορείτε να βοηθήσετε
γιατί οι καιροί αλλάζουν

Η γραμμή έχει χαραχτεί
η κατάρα έχει πέσει
ο αργός σήμερα
αύριο θα είναι γρήγορος
όπως τώρα το παρόν
αύριο θα είναι παρελθόν
η σειρά γρήγορα άρχισε να ξεθωριάζει
κι ο πρώτος τώρα
αργότερα θα είναι τελευταίος
γιατί οι καιροί αλλάζουν.

(σύνθεση του Μπομπ Ντύλαν, 1964, από το βιβλίο «τα τραγούδια του Μπομπ Ντύλαν», εκδ. Εξάντας)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να αποδώσετε περιληπτικά τις υπαρκτές αλλά και ενδεχόμενες παραβιάσεις των δικαιωμάτων λόγω της επιδημίας, που επισημαίνει η Ύπατη Αρμοστής του ΟΗΕ (60-80 λέξεις).

ΜΟΝΑΔΕΣ 15

B1. Να χαρακτηρίσετε ως **Σωστές** ή **Λανθασμένες** τις παρακάτω διαπιστώσεις τεκμηριώνοντας τις απαντήσεις σας με αντίστοιχα χωρία του 2^{ου} κειμένου.

1. Σύμφωνα με τον συγγραφέα τα μέτρα που λαμβάνονται αποσκοπούν αποκλειστικά στον περιορισμό των θανάτων.
2. Υπό τις παρούσες συνθήκες θα πρέπει να συνηθίσουμε και να αποδεχτούμε τις απαγορεύσεις.
3. Ο «υπεράνθρωπος» είναι ένας άτρωτος από ασθένειες άνθρωπος, τον οποίο μπορούν να εκμεταλλευτούν ποικιλοτρόπως οι εκάστοτε εξουσίες.
4. Η επιδίωξη να δημιουργηθεί ένας άνθρωπος που δεν κινδυνεύει από ασθένειες αποτελεί μια καθαρά επιστημονική επιδίωξη.
5. Η αγάπη στις συνθήκες της πανδημίας μπορεί να εκδηλωθεί με την απόστασή μας από τον συνάνθρωπο αλλά και με την διάθεσή μας να τον πλησιάσουμε.

ΜΟΝΑΔΕΣ 15

B2. Να συγκρίνετε το 1^ο και το 2^ο κείμενο εντοπίζοντας ομοιότητες και διαφορές, αν φυσικά υπάρχουν. Ποιο κείμενο θεωρείτε πιο αποτελεσματικό και γιατί;

ΜΟΝΑΔΕΣ 10

B3.

α) Ο τίτλος του 2^{ου} κειμένου είναι «Memento Mori» και ο υπότιτλος «με αφορμή την πανδημία». Τι πιστεύετε πως προσπαθεί να πετύχει ο συγγραφέας συμπληρώνοντας με τον υπότιτλο τον τίτλο; (6)

β) Να εντοπίσετε περιπτώσεις στις οποίες ο συγγραφέας του 2^{ου} κειμένου επικαλείται απόψεις άλλων διανοούμενων. Τι επιδιώκει, κατά την άποψή σας, με τον τρόπο αυτό; (9)

ΜΟΝΑΔΕΣ 15

Γ. Χρησιμοποιώντας τρεις κειμενικούς δείκτες που εσείς θεωρείτε πιο κατάλληλους να αναφέρετε ποια συναισθήματα σας δημιουργούν οι στίχοι του Μπομπ Ντίλαν (3^ο κείμενο). Για παράδειγμα: ελπίδα για μια βελτίωση της ζωής στο μέλλον ή απογοήτευση; Αισιοδοξία ή απαισιοδοξία; Διάθεση να αγωνιστείτε ή παραίτηση; Μίσος για όσους είναι αντίπαλοι ή διάθεση συνεργασίας; Ποια συναισθήματα σας γεννά η δική σας εποχή; (200-220 λέξεις)

ΜΟΝΑΔΕΣ 15

Δ. Στο ιστολόγιο του σχολείου σας γράφετε ένα άρθρο σχετικά με τους φόβους και τις ανησυχίες που έχετε, τόσο στην προσωπική σας ζωή όσο και ως μέλη μιας κοινωνίας, λόγω της πανδημίας. Μπορείτε να αντλήσετε υλικό από το 1^ο και 2^ο κείμενο. (350-400 λέξεις).

ΜΟΝΑΔΕΣ 30

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Στο εξώφυλλο να γράψετε το εξεταζόμενο μάθημα. Στο εσώφυλλο πάνω - πάνω να συμπληρώσετε τα ατομικά στοιχεία μαθητή. Στην αρχή των απαντήσεών σας να γράψετε πάνω - πάνω την ημερομηνία και το εξεταζόμενο μάθημα. **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο και **να μη γράψετε** πουθενά στις απαντήσεις σας το όνομά σας.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμο σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Τυχόν σημειώσεις σας πάνω στα θέματα δεν θα βαθμολογηθούν σε καμία περίπτωση.** Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να γράψετε το **ονοματεπώνυμο του καθηγητή** στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν.
4. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα **μόνο** με μπλε ή **μόνο** με μαύρο στυλό με μελάνι που δεν σβήνει.
5. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
6. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.

ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

